

DAVANTAL

Davantall: reconnectar amb els Balcans

Javier Sánchez Cano

Un noi passa pel costat d'un grafiti a la part nord de la ciutat ètnicament dividida de Mitrovica, a Kosovo, el 6 de febrer de 2023. Fotografia: Florion Goga/Reuters

Sovint havíem pensat que, per interpretar la complexitat balcànica, calia sobretot mirar al passat. Que les dinàmiques que afecten la regió responen, en realitat, a conflictes antics i mai ben resolt; una crònica de finals d'imperis, construcció nacional i etnicitats. I és veritat que, com explica Ivan Vejvoda en l'article que obre aquest número de la revista IDEES, la història no ha marxat i segurament no ho farà mai. Tanmateix, el futur dels Balcans no està escrit ni predeterminat. El títol escollit per a aquest nou monogràfic, el número 63 —coordinat per Ioannis Armakolas i Ruth Ferrero—, no és casual: hem triat parlar de cruïlla, de moment crític, en què l'elecció del camí que cal seguir pot portar a llocs molt diferents i a conseqüències difícils de revertir.

Aquest número de la Revista IDEES ens ofereix l'oportunitat de reconnectar amb els Balcans i ens crida a interessar-nos per la seva situació i pel seu futur. Veurem amb més claredat com la desintegració de l'antiga Iugoslàvia va respondre a lluites per preservar el poder, les quals es van servir de mecanismes —política d'identitats, polarització social, desinformació, etc.— que avui ens resulten, tristament, perfectament familiars. Comprendrem el significat i l'abast que la promesa europea té per a aquests pobles, i apreciarem els esforços que han fet per estar a l'altura, per integrar-se com a membres de ple dret d'una Unió Europea vista com a garantia de progrés, cohesió i estabilitat política. Examinarem les dificultats de la lluita per l'espai cívica i per les llibertats i garanties democràtiques, davant la pervivència d'elits que es resisteixen a l'alternança i l'aparició de

nous lideratges, encara més il·liberals i populistes que els que venen a substituir. Comprovarem també com les potències que intervenen en la regió (especialment Rússia i la Xina, però també Turquia o els Emirats Àrabs Units) aprofiten el buit que crea la indecisió de la Unió Europea per promoure no només els seus interessos comercials i econòmics, sinó també els valors antioccidentals. Entrarem en detalls per entendre millor l'esdevenir de les darreres dècades, i els greus reptes actuals.

Hem volgut posar l'èmfasi en les persones, en les societats i en els governs de l'espai balcànic: en la seva subjectivitat i el seu protagonisme en un moment clau —aquesta és la nostra impressió— per a la definició del seu futur. Però els articles ens mostren també —i aquest és, en realitat, el fil conductor d'aquest monogràfic— el paper fonamental que hi té la Unió Europea: la necessitat que respongui a les expectatives creades i trobi la manera i l'energia per actuar de forma decidida, reactivant l'agenda de l'ampliació i prevenint el ressentiment i la regressió il·liberal que, inevitablement, es produiran si la UE no està a l'altura del moment. Aquest monogràfic referma la idea que els Balcans, que són Europa, han de formar part del projecte d'integració política del qual els europeus ens hem dotat per assegurar la pau entre els nostres pobles. Un projecte basat en valors que avui estan amenaçats, dins i fora de la Unió. El futur dels Balcans no és separable del futur d'Europa.

Javier Sánchez Cano

Javier Sánchez Cano és director del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis. Ha estat director de Polítiques de la Unió Europea al Govern de la Generalitat de Catalunya i del Centre Europeu de les Regions de l'Institut Europeu d'Administració Pública, així com secretari general del Centre Iberoamericà de Desenvolupament Estratègic Urbà (CIDEU). És llicenciat en Filologia Anglogermànica per la Universitat de Barcelona i en Ciències Polítiques i Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, i doctor en Ciències Polítiques per la mateixa universitat, amb la tesi doctoral "Els governs no centrals i les seves xarxes: anàlisi del seu rol com a actors en la globalització". Té una àmplia trajectòria docent i ha impartit cursos a la Universitat Autònoma de Barcelona, a la Fundació CIDOB, a la UOC i a la Universitat Internacional d'Andalusia. Com a investigador, la seva feina se centra en les relacions internacionals i els governs regionals i locals, amb un èmfasi especial en la integració regional, les agendes globals i la cooperació descentralitzada. És membre del Policy Forum on Development i de la Xarxa Espanyola d'Estudis de Desenvolupament. També és vicepresident de l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya.